

I. Glavina Jelaš, R. Karlović, J. Pačelat*

PERCEPCIJA UTJECAJA PANDEMIJE COVID-19 NA POLICIJSKI POSAO I POLICAJCE U HRVATSKOJ

UDK 616.98:578.834]:351.74(497.5)

PRIMLJENO: 9.2.2022.

PRIHVAĆENO: 3.12.2022.

Ovo djelo je dano na korištenje pod Creative Commons Attribution 4.0 International License

SAŽETAK: Cilj rada bio je ispitivanje policijske percepcije utjecaja pandemije COVID-19 na policijske službenike i policijski posao te stres, mentalno zdravlje, zadovoljstvo životom i poslom kao i ispitivanje policijske percepcije ponašanja građana u vrijeme najstrožih restriktivnih mjera Stožera civilne zaštite u RH. Istraživanje je provedeno na 693 hrvatska policijska službenika. U svrhu istraživanja kreiran je upitnik od 5 subskala kojima se ispitala policijska percepcija ponašanja građana, funkcioniranja policijskog sustava, promjena u svakodnevnim navikama, pogleda u budućnost te mentalno zdravlje. Rezultati su pokazali da u vrijeme najstrožih restriktivnih mjera većina policajaca nije percipirala značajne promjene u pogledu vlastitog mentalnog zdravlja niti svakodnevnog ritma i navika. Većina policajaca procjenjuje kako je opseg posla bio veći te da im je njegovo svakodnevno obavljanje bilo teže u usporedbi s vremenom prije pandemije. Dalje, pokazalo se da su težina posla, briga o plaći, tjeskoba, privatni život, svakodnevne navike i briga o zdravlju bližnjih značajni prediktori razine policijskog stresa, dok su briga o plaći, stres, privatni život, svakodnevne navike i policijska solidarnost značajni prediktori njihovog zadovoljstva životom. Poštovanje policije od strane građana, oprema, policijska solidarnost, privatni život i stres bili su značajni prediktori policijskog zadovoljstva poslom. Policajci su percipirali kako su građani bili iziritirani, napeti, zabrinuti i da su imali mnogo više upita u usporedbi s vremenom prije pandemije te da su zbog pandemije više poštovali policiju i policijske ovlasti. Rad pruža uvid u policijsku percepciju o suočavanju s COVID-19 pandemijom na osobnoj razini, razini sustava te šireg društva. Detaljniji zaključci i implikacije navedeni su u radu.

Cljučne riječi: COVID-19, policija, mentalno zdravlje, stres, zadovoljstvo životom, zadovoljstvo poslom

UVOD

Policijski posao jedan je od najizazovnijih, najstresnijih i za zdravlje najopasnijih poslova u svijetu (Pandey, 2017.). Dvije su vrste policijskih stresora – operativni i organizacijski. Operativni podrazumijevaju sve ono što proizlazi iz same prirode policijskog posla, ukratko – rad u vrlo opasnim i vrlo tužnim situacijama. Pod or-

ganizacijskim se stresorima podrazumijevaju sve one teškoće koje proizlaze iz same strukture hijerarhijski uređene organizacije – problemi s podređenima, nadređenima, kolegama, papirologija kao i teškoće poput neadekvatne opreme itd. Nažalost, javnost vrlo često pod policijskim stresom podrazumijeva isključivo onaj operativni, nesvjesna postojanja organizacijskog dijela policijskih tegoba. Javnost dodatno iznenađuje i činjenica da istraživanja dosljedno pokazuju kako policajci težim procjenjuju organizacijske stresore (Tuckey et al., 2012, Glavina Jelaš et al., 2015., 2013.) te policijski laici nerijetko krivim uzrocima pripisuju

*Doc. dr. sc. Ivana Glavina Jelaš, (iglavina@fkz.hr), doc. dr. sc. Ruža Karlović, (rkarlovic@fkz.hr), Jurica Pačelat, mag. psych., (jpacelat@fkz.hr), Visoka policijska škola, MUP RH, Avenija Gojka Šuška 1, 10 000 Zagreb, Hrvatska.

takav rezultat. Stvarni razlog navedene procjene policajaca jest u statistički češćoj izloženosti organizacijskim stresorima (*Garner, 2008.*) i neočekivanju istih u obavljanju policijskog posla, prilikom odabira tog zanimanja (*Laufersweiler – Dwyer i Dwyer, 2000.*).

Pandemija COVID-19 virusa dotakla je gotovo svaki aspekt društva - ekonomski, politički, kulturni i kriminološki (*Stickle i Felson, 2020., prema Dai et al., 2021.*). Mjere sprečavanja širenja zaraze, poput zatvaranja i obustavljanja neesen-cijalnih aktivnosti, promijenile su svakodnevnu ljudsku rutinu, što je u konačnici utjecalo i na stopu i vrstu zločina u vrijeme pandemije kao i na policijski posao. Došlo je do promjene u broju i omjeru slučajeva različitih kaznenih i prekršajnih djela. Tako je primjerice porastao broj slučajeva obiteljskog nasilja (*Maskály et al., 2021.*) dok se smanjio broj djela poput prometnih prekršaja, provala i razbojništva (*Jiang i Xie, 2021.*). Stoga *Stickle i Felson (2020., prema Janković i Cvetković, 2020.)* pandemiju karakteriziraju kao „najveći kriminološki eksperiment u povijesti“.

Neovisno o stavovima prema mjerama sprečavanja širenja virusa, nitko ne može umanjiti značaj i posljedice pandemije na svakodnevno funkcioniranje. Stvorila je izazove za gotovo svakoga, uključujući i policiju. Policija ima ključnu ulogu u provedbi mjera kontrole širenja virusa, održavanju reda i promociji sigurnog i odgovornog ponašanja u zajednici. To je jedna od službi koja je tijekom pandemije pretrpjela znatna organizacijsko-operativna opterećenja. Izloženost virusu, zbog same prirode obavljanja policijskog posla, povećava šansu za obolijevanje policajaca – što pored svih dodatnih novonastalih tegoba značajno opterećuje sustav (*Drake i Altheimer, 2020., Milliard i Papazoglou, 2020., prema Frenkel et al., 2021.*). Policajci su i u uobičajenim uvjetima odgovorni za održavanje reda i stabilnosti u društvu, na čemu je pojačano trebalo raditi zbog uvedenih epidemioloških mjera. Policija se, poput mnogih drugih službi, morala prilagoditi promjenama jer, kako *Janković i Cvetković (2020.)* navode, nije u novije vrijeme imala iskustva sa situacijom ovih razmjera, nego je bila uključena u prirodne katastrofe poput primjerice poplava. Promjene i stresori uzrokovani pandemijom, poput rizika od infekcije prilikom obavljanja posla

te napadi i prijetnje od strane građana nezadovoljnih mjerama, visoki zahtjevi posla u pogledu održavanju sigurnosti, slaba opremljenost kao i dulje radno vrijeme, znatno mogu pridonijeti stresu i negativno utjecati na mentalno zdravlje policijskih službenika (*Mehdizadeh i Kamkar, 2020., Drew i Martin, 2020.*). Navedeno povećava rizik od razvoja mentalnih teškoća kod policajaca, uz rizik od same infekcije. *Laufs i Waseem (2020.)* ističu da su rijetka istraživanja koja ispituju kako pandemija utječe psihološki i emocionalno na policijske službenike.

Istraživanja pokazuju kako pandemija značajno negativno utječe na mentalno zdravlje (*Javed et al., 2020., Torales et al., 2020.*) i razinu stresa (*Salari et al., 2020.*) kod različitih zanimanja, pa tako i policijskog (*Grover et al., 2020.*). Prema transakcijskoj teoriji stresa (*Lazarus i Folkman, 2004.*) u situacijske čimbenike stresa koji djeluju na kognitivnu procjenu i u konačnici na razinu doživljenog stresa ulaze: novost, (ne)predvidljivost, neizvjesnost, vremenski čimbenici, nejasnoća i razdoblje životnog ciklusa u kojem se pojavljuju stresni događaji. Novonastali, nejasni, nepredvidivi, vremenski neizvjesni stresori i oni koji se pojavljuju u neočekivanom razdoblju značajno pridonose razini stresa. Ne zadovoljava svaka vrsta stresora sve navedene kategorije čimbenika. No, nažalost, pandemija kao stresor obuhvaća gotovo sve. Svima nam je to nova i nejasna situacija, nepredvidivog tijeka i vremenski neizvjesna. *Zandifar i sur. (2020.)* navode upravo kako je jedna od najstresnijih situacija ona koja je nepredvidiva i u kojoj postoji nesigurnost oko kontrole bolesti te ozbiljnost izloženosti riziku. Dalje, prema *Aldwinu (1994., prema Hudek-Knežević i Kardum, 2006.)* traumatski stresori najčešće su visokog intenziteta i kratkog trajanja, dok su kronični dugoročni i nižeg intenziteta. Na prvi pogled, pandemija bi se mogla svrstati u kronične stresore, no zbog smrtnih gubitaka i primjerice povećanja slučajeva obiteljskog nasilja kao posljedica pandemije - pandemija za njihove žrtve predstavlja traumatski stresor. Tako neki autori karakteriziraju pandemiju kao traumatski stresor - poput *Silve i Löfgrena (2021.)* te *Drewa i Martina (2020.)* dok ju *Majumdar et al. (2020., prema Dey et al., 2021.)* stavljaju u kategoriju kroničnog stresa. U policijskom kontekstu neki autori također ističu traumatski element pandemije kao izvor

policijskih teškoća. Tako Drew i Martin (2020.) navode da je povećana izloženost smrtnim slučajevima i bolesnim ljudima tijekom pandemije usporediva, ako ne i veća od razine uobičajene izloženosti traumi u policijskom poslu. Mehdi-zadeh i Kamkar (2020.) ističu utjecaj operativnih policijskih stresora tijekom pandemije. No, čini se da najprihvatljiviji opis nude Frenkel et al. (2020., prema Kyprianides et al., 2021.) navodeći kako je pandemija COVID-19 jedinstvena u pogledu kompleksnosti i svojeg razmjera, stoga predstavlja simultano i organizacijski i operativni stresor za policijske službenike.

Dalje, negativne posljedice pandemije ispitivane su i u kontekstu zadovoljstva životom kao i zadovoljstva poslom, jer su se svakodnevni ritam i navike značajno promijenili i u privatnom i poslovnom okruženju. Pokazalo se da je zadovoljstvo životom u negativnoj korelaciji s tjeskobom i stresom uzrokovanim pandemijom (Jerzy et al., 2020.), dok su Nemteanu et al. (2021.) pokazali da poslovna nestabilnost uzrokovana pandemijom značajno pridonosi nezadovoljstvu poslom. Naravno tu su i istraživanja koja nude suprotne rezultate poput studije Goude (2020.), jer zadovoljstvo životom kao i zadovoljstvo poslom ovise o mnogo različitih čimbenika, neovisno o tijeku pandemije.

Cilj ovog istraživanja¹ bio je ispitivanje policijske percepcije utjecaja pandemije COVID-19 na policajce i njihov posao. Točnije, cilj je bio ispitivanje policijske percepcije utjecaja pandemije COVID-19 (u vrijeme najrestriktivnijih mjera Stožera civilne zaštite) na mentalno zdravlje policajaca, svakodnevni ritam i navike, policijski sustav i posao te ponašanje građana. Nadalje, ciljevi su bili regresijskim analizama ispitati doprinos poštovanja policije od strane građana, težine posla, brige zbog plaće, tjeskobe, privatnog života, promjena u svakodnevnom navikama, vlastitog zdravlja i zdravlja bližnjih - razini policijskog stresa; doprinos poštovanja policije od strane građana, težine posla, brige zbog plaće, privatnog života, promjena u svakodnevnom navikama, policijske solidarnosti, stresa, i zdravlja, - zadovoljstvu živo-

tom te doprinos poštovanja policije od strane građana, pristojnog ponašanja građana, težine posla, brige zbog plaće, privatnog života, promjena u svakodnevnom navikama, policijske solidarnosti, opremljenosti, tjeskobe i zdravlja - zadovoljstvu poslom u vrijeme najrestriktivnijih mjera Stožera civilne zaštite zbog pandemije COVID-19 u RH.

METODOLOGIJA

Sudionici

Glavnom istraživanju prethodilo je preliminarno istraživanje provedeno na 44 policijska službenika, ujedno studenata Visoke policijske škole (M=78,2 %, Ž=21,8 %) s ciljem provjere metrijskih karakteristika instrumenata. Uzorak ispitnika u glavnom istraživanju činila su 693 hrvatska policijska službenika (M=76,8 %, Ž=23,2 %), prosječne dobi od 43 godine (SD=9,0). U uzorku su zastupljeni policijski službenici iz različitih ustrojstvenih jedinica - 67 % ispitanika iz policijske postaje, 22 % iz policijske uprave, 8 % iz sjedišta MUP-a i 3 % djelatnika civilne zaštite. Detaljniji sociodemografski podaci prikazani su u Tablici 1.

Upitnik

U svrhu istraživanja kreiran je upitnik koji se sastojao od 9 sociodemografskih pitanja, 4 pitanja otvorenog tipa te 59 pitanja na koje su sudionici odgovarali pomoću skale od 5 stupnjeva (na jednom dijelu pitanja stupnjevi odgovora označavali su: 1= mnogo manje nego prije, 5= mnogo više nego prije, na drugom 1= uopće se ne slažem, 5= u potpunosti se slažem). Čestice upitnika napisane su u prošlom vremenu, odnosno sudionici su davali odgovore u odnosu na najkritičnije razdoblje pandemije COVID-19 u RH (vrijeme najstrožih restriktivnih mjera Stožera civilne zaštite). Sudionici sa zagrebačkog područja odgovarali su na dodatnih 5 pitanja kojima se ispitivala razina teškoća i stresa prouzročenih nedavnim potresima u Zagrebu u usporedbi s teškoćama i stresom prouzročenim pandemijom. Istraživanju je prethodilo preliminarno istraživanje (N=44) provedeno u svrhu prilagodbe upitnika potrebama ciljane populacije. Upitnik se sastojao od 5 subskala koje su mjerile mentalno zdravlje, promjene u

¹Dio rezultata prikazanih u ovom radu usmeno je prezentiran na: Rijeci psihologije 2021.; XXII. Danima psihologije u Zadru; XIX. Danima kriminalističkih nauka; 3. međunarodnom znanstvenostručnom skupu Odjela za psihologiju Hrvatskog katoličkog sveučilišta.

svakodnevnim navikama, policijsku percepciju ponašanja građana, funkcioniranje policijskog sustava te pogled u budućnost kod policajaca u vrijeme najstrožih restriktivnih mjera Stožera civilne zaštite. Izračunata unutarnja pouzdanost triju subskala upitnika je prihvatljiva te za skalu *mentalno zdravlje* iznosi Cronbach $\alpha = 0,791$, za skalu *budućnost* iznosi Cronbach $\alpha = 0,694$, za skalu *građani* iznosi Cronbach $\alpha = 0,624$, dok za skalu *policijski sustav i posao* iznosi Cronbach $\alpha = 0,545$, a za skalu *svakodnevne navike* iznosi Cronbach $\alpha = 0,441$.

Postupak

Istraživanje je provedeno u lipnju 2020. godine. Početku istraživanja prethodilo je pozitivno mišljenje Etičkog povjerenstva Visoke policijske škole. U suradnji sa Službom za odnose s javnošću MUP-a, poziv na sudjelovanje u istraživanju policijskim službenicima poslan je putem policijskog E-glasnika. Ispitanici su uz zajamčenu tajnost podataka i mogućnost odustajanja popunja-

vali online formu upitnika. Nije bilo nepotpuno ispunjenih upitnika.

Statistička analiza

U statističkoj obradi analizirani su deskriptivni podaci te je provedena regresijska analiza u svrhu provjere doprinosa različitih prediktora policijskom zadovoljstvu životom, poslom te stresu kao kriterijima. Za obradu podataka korišten je SPSS 18.0 statistički paket.

REZULTATI I RASPRAVA

U Tablici 1 prikazani su osnovni sociodemografski podaci ispitivanog uzorka policijskih službenika.

Rezultati koji se odnose na ispitivanje mentalnog zdravlja policijskih službenika u vrijeme najstrožih restriktivnih mjera prikazani su u Tablici 2.

Tablica 1. Sociodemografski podaci sudionika policijskih službenika

Table 1. Sociodemographic data of participants of police officers

Varijabla	M	Sd		
Dob	43.2	9.0		
Staž	20.1	9.0		
Broj djece	1.5 (D=2)	1.0		
Spol	M (%) 76.8	Ž (%) 23.2		
Bračni status	neženjen/neudana (%) 14.3	oženjen/udana (%) 77.5	razveden/razvedena (%) 8.1	
Obrazovanje	SSS (%) 54.5	VŠS (%) 15.8	VSS (%) 29.7	
Ustrojstvena jedinica MUP-a	Policijska postaja (%) 67.4	Policijska uprava (%) 22.1	Sjedište MUPa (%) 8.0	Civilna zaštita (%) 2.5
N=693				

M - aritmetička sredina, SD - standardna devijacija, D - mod

Tablica 2. Raspodjela odgovora sudionika na česticama koje su ispitivale mentalno zdravlje u vrijeme najstrožih restriktivnih mjera tijekom COVID-19 pandemije**Table 2. Distribution of participants' responses to items that examined mental health during the strictest restrictive measures during the COVID-19 pandemic**

	Mnogo manje nego prije	Manje nego prije	Jednako kao prije	Više nego prije	Mnogo više nego prije
Čestica	1 (%)	2 (%)	3 (%)	4 (%)	5 (%)
Promjene u poslu u vrijeme pandemije stvarale su mi pritisak	3.5	5.8	39.1	30.6	21.0
U vrijeme pandemije bio/bila sam zabrinut/a za sebe i svoje zdravlje	1.9	2.4	30.6	35.7	29.4
U vrijeme pandemije bio/bila sam zabrinut/a za zdravlje svojih bližnjih	0.4	1.0	12.7	34.0	51.8
Zbog pandemije brinula me ekonomija u RH	3.2	2.1	22.0	36.6	36.0
Zbog pandemije brinula me plaća policijskih službenika	2.1	1.8	19.8	31.8	44.6
U vrijeme pandemije osjećao/la sam se tjeskobno	6.4	9.0	52.3	20.2	12.1
U vrijeme pandemije osjećao/la sam se frustrirano	7.1	9.6	52.1	19.6	11.5
U vrijeme pandemije bio/bila sam loše raspoložen/a	7.1	9.3	56.4	18.2	9.0
Imao/la sam osjećaj kontrole nad svojim životom u vrijeme pandemije	4.7	16.0	56.9	15.4	7.1
Imao/la sam osjećaj kontrole nad svojim poslom u vrijeme pandemije	3.5	13.7	61.6	14.9	6.2
Zbog pandemije bio/la sam pod stresom	5.2	5.8	44.9	26.9	17.3
Bio/la sam zadovoljan/na svojim poslom u vrijeme pandemije	10.3	16.4	57.2	10.8	5.3
Bio/la sam zadovoljan/na svojim životom u vrijeme pandemije	10.5	25.8	50.8	8.7	4.1

Rezultati su pokazali da na većini pitanja sudionici ne percipiraju značajne promjene u pogledu vlastitog mentalnog zdravlja. Ipak kod čestica koje se odnose na brigu oko svojeg te zdravlja bližnjih, pritisak na poslu kao i ekonomska pitanja poput plaće – većina sudionika procjenjuje da su ih brinula više u usporedbi s vremenom prije pandemije. Rezultati drugih istraživanja poput primjerice studije Rajkumara (2020.) ukazuju na značajni negativni utjecaj pandemije COVID-19 na mentalno zdravlje i funkcioniranje sudionika te nisu u potpunosti u skladu s ovdje navedenim rezultatima. Naime, policijski posao ubraja se u najteže, najstresnije i najzahtjevnije poslove u svijetu (Collins i Gibbs, 2003.) tako da ne iznenađuje da se policajci bolje nose s izazovima i teškoćama u ovakvim i sličnim kriznim situacijama odnosno vremenima. Istraživanja na temu policijskog mentalnog zdravlja za vrijeme pandemije provedena su i u drugim zemljama. Tako Boovaragasamy

et al. (2021.) navode da u njihovom istraživanju indijski policajci kao tegobu tijekom pandemije ističu strah od druženja s bližnjima, zbog bojazni oko zaraze članova obitelji. Autori ističu kako se policajci izjašnjavaju da su u svojem poslu navikli na ovakve iscrpljujuće aktivnosti. Silva i Löfgren (2021.) su na portugalskim policajcima pokazali da izloženost mogućnosti infekcije ima manji utjecaj na mentalno zdravlje policajaca nego li izloženost traumatskim iskustvima općenito. Isti autori navode kako se, s obzirom na rezultate njihovog istraživanja, čini da pandemija nije dovela do krize u pogledu mentalnog zdravlja policajaca te da se teškoće proizašle zbog pandemije čine manje štetne od ostalih kriznih situacija. Pronađena razina izgaranja i stresa bila je neznačajno iznad razina koje se nalaze u uobičajenim uvjetima policijskog rada. Također ističu kako je izloženost stresnim iskustvima imala veći utjecaj na policijsko mentalno zdravlje nego li izloženost

virusu. Ovi autori poput prethodnih te poput ovdje prezentiranog istraživanja kao teškoću izdvajaju brigu za obitelj. Navode nemogućnost zaštite obitelji i prijatelja od zaraze kao faktor koji, uz izloženost prijetećim situacijama, povećava rizik za razvoj psihičkih poremećaja. Dalje, Frenkel et al. (2021.) navode kako su prema njihovom istraživanju na uzorku sastavljenom od austrijskih, nizozemskih, švicarskih, španjolskih i njemačkih policajaca, službenici dobro tolerirali pandemiju. Rizik od infekcije i loše rukovođenje bili su glavni stresori. Autori ističu da se, s obzirom da je policijsko zanimanje kronično stresno, čini razumnim da je „prosječni policajac“ bio pod blagim utjecajem pandemije. Autori iznose rezultate usporedbe po različitim zemljama – njemački policajci bili su izloženi najvećim teškoćama poslije čega su redom slijedili španjolski, austrijski, nizozemski i švicarski policajci uz težište da su interindividualne razlike više bile odgovorne za rezultate nego li razlike među zemljama, jer je 66 % varijance tegoba u finalnom modelu opadalo na individualnu razinu. Yuan et al. (2020.) su na svojem uzorku kineskih policajaca pokazali da ih je 13 % bilo umjereno do ozbiljno depresivno te da ih je 9 % bilo umjereno do ozbiljno anksiozno. No, određena istraživanja ukazuju na znatne psihičke teškoće koje su policajci iskazivali tijekom pandemije. Tako su Caycho-Rodríguez et al. (2021.) pokazali kako su se tijekom pandemije peruanski policajci u njihovom istraživanju u velikom postotku (82 %) osjećali nervozno i napeto te tužno i beznadno (63 %) dok ih je manje (43 %) osjećalo tjeskobu i paniku. Strah od COVID-19 objasnio je 20 % varijance mentalnog zdravlja i dobrobiti sudionika. Grover et al. (2020.) navode da je odre-

đeni broj indijskih policajaca iskazivao značajne anksiozne (11 %) i depresivne (18 %) simptome kao i stres. Gómez-Galán et al. (2020.) pokazali su kako je 29 % španjolskih policajaca na mjerama postiglo visoku razinu izgaranja i to na svim subskalama upitnika: 54 % na emocionalnoj iscrpljenosti, 58 % na depersonalizaciji i 46 % na skali manjka poslovnog postignuća. Tsehay et al. (2021.) su na svojem uzorku etiopijskih policajaca pronašli 29 % njih s depresivnim simptomima, a 30 % s anksioznim. Dey et al. (2021.) pokazali su da su indijski policajci tijekom pandemije iskazali veću razinu stresa, tjeskobe i depresije. De Camargo (2021.) na engleskim policajcima nalazi da su doživjeli povećanje tjeskobe zbog izloženosti virusu te da su se strahovi preslikali na njihove obitelji, zbog nepoznavanja virusa te izvještaja o smrtnosti policajaca u pandemiji diljem svijeta. Huang et al. (2021.) su na kineskim policajcima pokazali da su među njima oni oboljeli od kronične bolesti percipirali veći rizik za zdravlje, više stresa općenito kao i stresa na poslu. Isto se odnosilo i na starije policajce. Uz kronično oboljenje, dob, dužinu smjena, stres na poslu i percepcija rizika za zdravlje značajno su pridonosili razini policijskog stresa. I konačno Grover et al. (2020.) pak ističu kako je pandemija izrazito emocionalno iscrpljujuća za policajce te da će efekt biti sličan traumi koju su proživljavali američki policajci nakon 11. rujna 2001.

Rezultati koji se odnose na procjenu promjena u svakodnevnim navikama policijskih službenika u vrijeme najstrožih restriktivnih mjera prikazani su u Tablici 3.

Tablica 3. Raspodjela odgovora sudionika na česticama koje su ispitivale svakodnevne navike u vrijeme najstrožih restriktivnih mjera tijekom COVID-19 pandemije u RH**Table 3. Distribution of participants' responses to items that examined daily habits during the strictest restrictive measures during the COVID-19 pandemic in the Republic of Croatia**

	Mnogo manje nego prije	Manje nego prije	Jednako kao prije	Više nego prije	Mnogo više nego prije
Čestica	1 (%)	2 (%)	3 (%)	4 (%)	5 (%)
U vrijeme pandemije kretao/la sam se	39.6	30.0	23.3	4.3	2.8
U vrijeme pandemije jeo/la sam	2.8	9.3	71.0	12.0	4.9
U vrijeme pandemije konzumirao/la sam alkohol	31.8	14.2	50.7	2.4	1.0
U vrijeme pandemije spavao/la sam	5.8	11.2	69.0	10.3	3.7
U vrijeme pandemije provodio/la sam vrijeme pred ekranima (TV, mob, računalo...)	1.9	4.3	40.9	36.2	16.7
U vrijeme pandemije koristio/la sam internet	0.9	0.9	39.7	37.5	21.0
U vrijeme pandemije svoje bližnje viđao/la sam	29.4	27.8	22.5	11.2	9.2
Zbog pandemije nedostajali su mi izlazak i druženje	6.2	8.0	36.6	32.1	17.1
U vrijeme pandemije kvaliteta odnosa s ukućanima bila je zadovoljavajuća	1.5	2.7	60.3	22.3	13.3
Moj privatni život u vrijeme pandemije dobro je funkcionirao	4.1	8.3	60.6	18.3	8.7

Pokazalo se kako većina sudionika procjenjuje da su se manje kretali i viđali svoje bližnje te više vremena provodili pred ekranima – u usporedbi s vremenom prije pandemije. Za ostale svakodnevne navike većina policajaca procjenjuje da su se događale u jednakoj mjeri kao i prije. Rezultati istraživanja poput primjerice onog od Kuwara i Dwivedija (2020.) koje ukazuje na značajne promjene u svakodnevnim navikama građana - nisu potpuno u skladu s ovdje prezentiranim rezultatima. Naime, u razdoblju u kojem je velika većina građana svoje poslovne obveze bila primorana obavljati od kuće kao i značajno prilagoditi svakodnevne navike, kod policijskih službenika, zbog težine, zahtjevnosti i specifičnosti njihovog posla očekivano se nisu dogodile velike promjene u pogledu svakodnevnih obrazaca ponašanja. Policajci su navikli na „neuredan“ ritam i svakodnevnicu. Prema Zakonu o policiji, policijska služba organizirana je na način da se policijski poslovi obavljaju 24 sata dnevno. Stoga nisu rijetke situacije u kojima policijski službenici prekidaju svoj svakodnevni ritam jer prema Zakonu o policijskim poslovima i ovlastima i unatoč prethodno odrađenoj smjeni, odnosno činjenici

da su izvan službe, poduzimaju radnje spašavanja života i zaštite osobne sigurnosti i imovine građana. Ni druga istraživanja provedena na policajcima ne nalaze neke značajne promjene u svakodnevnom ritmu policijskih službenika. Ono što se češće pronalazi u literaturi su rezultati povezani s teškoćama glede spavanja. Tako Grover et al. (2020.) nalaze kako je više od polovice indijskih policajaca u njihovom istraživanju bilo napeto zbog poremećenog ritma spavanja. Tsehay et al. (2021.) pokazali su kako je 14 % etiopijskih policajaca u njihovom uzorku patilo od nesаницe te da je 2 % ispitanika razvilo klinički oblik. I konačno, Dey et al. (2021.) također su pokazali da su indijski prometni policajci u vrijeme pandemije imali znatne teškoće povezane s poremećenim ritmom spavanja.

U cilju ispitivanja prediktora policijskog stresa u vrijeme najstrožih restriktivnih mjera, provedena je regresijska analiza čiji su rezultati prikazani u Tablici 5. Interkorelacije prediktora i kriterija svih provedenih regresijskih analiza opisanih dalje u radu prikazane su u Tablici 4.

Tablica 4. Interkorelacije prediktora i kriterija korištenih u regresijskim analizama**Table 4. Intercorrelations of predictors and criteria used in regression analyses**

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1	1	-050	-,065	,097*	,152**	,090*	,088*	,331**	,266**	,036	-,137**	,319**	-,145**	-,166**
2		1	,654**	,010	-,016	,169**	,080*	,004	,028	,275**	,210**	-,069	,061	,200
3			1	,002	-,071	,180*	,105**	-,002	,029	,277**	,240**	-,088*	,074	,201**
4				1	,298**	-,089*	,226**	,367**	,390**	,036	-,075*	,324**	-,237**	-,087*
5					1	-,235**	,247**	,458**	,327**	-,010	-,115**	,625**	-,313**	-,173**
6						1	-,147**	-,073	-,041	,137**	,030	-,247**	,415**	,203**
7							1	,234**	,277**	,090*	-,066	,267**	-,273**	-,111**
8								1	,696**	,010	-,158**	,468**	-,219**	-,199**
9									1	,068	-,172**	,401**	-,196**	-,151
10										1	,200**	-,033	,122**	,168**
11											1	-,162**	,121**	,246**
12												1	-,335**	-,262
13													1	,373**
14														1

1 = Obavljanje mog svakodnevnog posla bilo je teško zbog pandemije

2 = U vrijeme pandemije građani su poštovali policiju i policijske ovlasti

3 = U vrijeme epidemije građani su se ponašali pristojno prema policajcima

4 = Zbog pandemije brinula me plaća policijskih službenika

5 = U vrijeme pandemije osjećao/la sam se tjeskobno

6 = Moj privatni život u vrijeme pandemije dobro je funkcionirao

7 = Zbog pandemije moje svakodnevne navike i ritam su se promijenili

8 = U vrijeme pandemije bio/bila sam zabrinut/a za sebe i svoje zdravlje

9 = U vrijeme pandemije bio/bila sam zabrinut/a za zdravlje svojih bližnjih

10 = Zbog pandemije su policajci bili međusobno solidarni

11 = Bio sam opremljen/na sukladno nastalim promjenama

12 = Zbog pandemije bio/la sam pod stresom

13 = Bio/la sam zadovoljan/na svojim životom u vrijeme pandemije

14 = Bio/la sam zadovoljan/na svojim poslom u vrijeme pandemije

* p<0,05

**p<0,01

Tablica 5. Rezultati regresijske analize različitih prediktora sa stresom kao kriterijem**Table 5. Results of regression analysis of various predictors with stress as a criterion**

Prediktori	Beta	t-test	p
Obavljanje mog svakodnevnog posla bilo je teško zbog pandemije	0,173	5,948	,000
U vrijeme pandemije građani su poštovali policiju i policijske ovlasti	-,047	-1,687	,092
Zbog pandemije brinula me plaća policijskih službenika	0,080	2,625	,009
U vrijeme pandemije osjećao/la sam se tjeskobno	0,471	14,689	,000
Moj privatni život u vrijeme pandemije dobro je funkcionirao	-0,086	-3,000	,003
Zbog pandemije moje svakodnevne navike i ritam su se promijenili	0,064	2,202	,028
U vrijeme pandemije bio/bila sam zabrinut/a za sebe i svoje zdravlje	,078	1,883	,060
U vrijeme pandemije bio/bila sam zabrinut/a za zdravlje svojih bližnjih	0,095	2,420	,016
R=0,701; R2=0,492; F=82,715(df=8,684); p<0,01			

Rezultati regresijske analize pokazali su kako se od 8 prediktora prikazanih u Tablici 5, u odnosu na stres kao kriterij – njih 6 pokazalo značajnima; točnije težina posla, briga oko plaće, tjeskoba, privatni život, svakodnevne navike i zdravlje bližnjih. Model je značajno objašnjavao 49 % varijance policijskog stresa. Regresijski koeficijenti svih značajnih prediktora, osim privatnog života, pozitivnog su predznaka što znači da s porastom težine posla, tjeskobe, promjena u navikama te brige oko plaće i zdravlja bližnjih raste i stres policijskih službenika. Regresijski koeficijent prediktora – privatni život negativnog je predznaka što znači da s porastom zadovoljstva glede funkcioniranja privatnog života u ispitivanom razdoblju pandemije, opada razina policijskog stresa. Zanimljivo je kako se briga za vlastito zdravlje nije pokazala značajnim prediktorom, dok briga za zdravlje bližnjih jest. Policijski posao jedan je od najstresnijih u svijetu, stoga su policajci navikli na različite stresore povezane s pitanjem njihove vlastite sigurnosti, dok briga za bližnje očito značajno djeluje na razinu stresa. Druga istraživanja također nalaze veću brigu službenika za svoje bližnje i njihovo zdravlje u vrijeme pandemije, nego li za vlastitu dobrobit (*Boovaragasamy et al., 2021., Silva i Löfgren, 2021., Helfers i Nhan, 2021.*). Ni ponašanje građana prema policiji nije se pokazao značajnim prediktorom. Naime, policajci se uistinu svakodnevno susreću s negodovanjem građana prilikom svojeg postupanja, stoga je i ovakav rezultat razumljiv. Diljem svijeta ljudi su prosvjedovali protiv uvođenja i provođenja pandemijskih mjera i pravila. No, rad s iziritiranim, neugodnim

pa i agresivnim pojedincima podrazumijeva se u svakodnevnom obavljanju policijskih poslova, tako da je jasno zašto se navedeni prediktor nije pokazao značajnim u pogledu policijskog stresa. I drugi autori nalaze slične rezultate dobivene ovdje prezentiranim istraživanjem. Tako Grover et al. (2020.) nalaze značajnu povezanost tjeskobnih simptoma, uz depresivne, s policijskim stresom na uzorku indijskih policajaca. Autori ističu kako je priroda stresa zbog pandemije drugačija od uobičajenih poslovnih stresora zbog komponente straha od zaraze kao i straha od zaraze obitelji. Nalaze i da je više od polovice policajaca bilo napeto zbog povećanog opsega posla. Dalje, u skladu s ovdje dobivenim rezultatima Laufs i Waseem (2020.) ističu kako stres policajaca može porasti zbog povećanog opterećenja na poslu i dugotrajnih smjena u pandemiji. Sadiq (2020.) je pokazao kako je policijska percepcija opterećenja poslom značajno povezana, između ostalog, i sa stresom na poslu za vrijeme pandemije. Dey et al. (2021.) navode kako su nejasan raspored rada, strah od mogućnosti zaraze, pritisak oko održavanja reda i naredbe tijekom *lockdowna* povećali razinu stresa indijskih policajaca u njihovom istraživanju. Rajbhandari et al. (2021.) također ističu strah od zaraze kao stresor kod nepalskih policajaca za vrijeme pandemije.

U cilju ispitivanja prediktora zadovoljstva životom kod policajaca u vrijeme najstrožih restriktivnih mjera provedena je regresijska analiza čiji su rezultati prikazani u Tablici 6.

Tablica 6. Rezultati regresijske analize različitih prediktora sa zadovoljstvom životom kao kriterijem

Table 6. Results of regression analysis of various predictors with life satisfaction as a criterion

Prediktori	Beta	t-test	p
Zbog pandemije su policajci bili međusobno solidarni	,097	2,845	,000
U vrijeme pandemije građani su poštovali policiju i policijske ovlasti	-,019	-,554	,558
Zbog pandemije brinula me plaća policijskih službenika	-,111	-3,087	,002
Zbog pandemije bio/la sam pod stresom	-,143	-3,614	,002
Moj privatni život u vrijeme pandemije dobro je funkcionirao	,331	9,620	,000
Zbog pandemije moje svakodnevne navike i ritam su se promijenili	-,156	-4,501	,000
U vrijeme pandemije bio/bila sam zabrinut/a za sebe i svoje zdravlje	-,039	-,998	,319
Obavljanje mog svakodnevnog posla bilo je teško zbog pandemije	-,036	-1,034	,302
R=0,528; R ² =0,279; F=33,044(df=8,684); p<0,01			

Rezultati regresijske analize (Tablica 6) pokazali su kako se od 8 prikazanih prediktora u odnosu na zadovoljstvo životom kao kriterij – njih 5 pokazalo značajnima, točnije briga oko plaće, stres, privatni život, svakodnevne navike i policijska solidarnost. Model je značajno objašnjavao 28 % varijance zadovoljstva životom. Regresijski koeficijenti prediktora - privatni život i policijska solidarnost pozitivnog su predznaka što znači da s porastom zadovoljstva funkcioniranjem privatnog života i porastom policijske solidarnosti u ispitivanom razdoblju pandemije raste i zadovoljstvo životom kod policijskih službenika. Regresijski koeficijenti prediktora – briga oko plaće, stres i svakodnevne navike negativnog su predznaka što znači da s porastom brige glede plaće, promjenama u navikama te porastom stresa opada zadovoljstvo životom kod policijskih službenika. Poštovanje policije od strane građana, težina posla i briga za vlastito zdravlje nisu se pokazali značajnima u pogledu zadovoljstva životom. Naime, kako je već prethodno navedeno, policajci su kroz svakodnevna postupanja navikli na negodovanje građana. Zbog specifičnosti svojeg posla navikli su i na različite stresore i brige, uključujući i onu za vlastitu sigurnost i zdravlje. U pregledu literature ne nalaze se istraživanja koja su ispitivala zadovoljstvo životom kod policajaca tijekom pandemije. No, istraživanja na tu temu provedena su na drugim uzorcima sudionika. Tako su Dymecka et al. (2021.) pokazali da je strah od virusa negativno povezan sa zadovoljstvom životom. U drugom istraživanju Dymecka et al. (2020.) ispitivali su, poput ovdje prezentiranog istraživanja,

povezanost stresa i zadovoljstva životom za vrijeme pandemije. Pokazali su, između ostalog, da je osjećaj koherentnosti medijator odnosa stresa i zadovoljstva životom. Dalje, Zhang et al. (2020.) pokazali su kako veza između zadovoljstva životom i pandemije ovisi o zdravstvenom statusu i tjelovježbi sudionika, odnosno da je COVID-19 negativno povezan sa zadovoljstvom životom samo kod ispitanika s kroničnim bolestima, dok je veza s vježbanjem malo kompleksnija. I mnoga druga istraživanja ukazala su na negativan utjecaj pandemije na zadovoljstvo životom (Gawrych et al., 2021., Bidzan-Bluma et al., 2020.). Bez obzira na ovdje uzastopno isticanje težine policijskog posla, činjenica da određeni čimbenici utječu na zadovoljstvo životom i kod policajaca pokazuje da ih čvrstoća koju razviju tijekom obavljanja svoje dužnosti ipak ne čini super junacima potpuno otpornim na utjecaj kriza poput pandemije. Tim više što istraživanja pokazuju da su zadovoljstvo životom i mentalno zdravlje značajno povezani (Fergusson et al., 2015.). Percepcija policajaca kao junaka otpornih na stres i ostale teškoće više šteti policijskim službenicima nego što im laska. Mentalno zdravlje policajaca potrebno je kontinuirano pratiti i njegovati te nipošto podrazumijevati policijsku selekciju i njihovu razvijenu otpornost na neugodna iskustva kao jamstvo za nepromjenjivost statusa mentalnog zdravlja tijekom službe.

Rezultati koji se odnose na policijsku percepciju posla i funkcioniranja sustava u vrijeme najstrožih restriktivnih mjera prikazani su u Tablici 7.

Tablica 7. Raspodjela odgovora sudionika na česticama koje su ispitivale percepciju posla i funkcioniranja sustava u vrijeme najstrožih restriktivnih mjera tijekom COVID-19 pandemije RH**Table 7. Distribution of participants' responses to items that examined the perception of work and the functioning of the system at the time of the strictest restrictive measures during the COVID-19 pandemic in the Republic of Croatia**

	Mnogo manje nego prije	Manje nego prije	Jednako kao prije	Više nego prije	Mnogo više nego prije
Čestica	1 (%)	2 (%)	3 (%)	4 (%)	5 (%)
Zbog pandemije opseg mog posla bio je	10.3	22.7	19.9	24.2	22.7
Obavljanje mog svakodnevnog posla bilo je teško zbog pandemije	4.3	8.3	24.8	35.5	27.2
Dobro sam se snalazio u obavljanju svakodnevnih aktivnosti u vrijeme pandemije	2.5	4.9	58.2	20.5	13.9
Bio sam opremljen/na sukladno nastalim promjenama	10.5	17.9	29.2	31.0	11.4
Reorganizacija posla zbog pandemije utjecala je na obavljanje mog posla	3.5	6.2	42.5	27.8	19.9
Zbog pandemije su policajci bili međusobno solidarni	3.1	3.4	35.6	33.8	24.1
U vrijeme pandemije policajci su bili vidljivi na cesti	2.8	6.5	20.8	32.1	37.8
Zbog pandemije policajci su bili zabrinuti za svoje zdravlje	1.0	1.6	10.9	36.8	49.6
Policajci su izbjegavali određena postupanja zbog straha za svoje zdravlje	9.0	9.0	45.8	20.1	16.1
Strpljivo sam postupao prema građanima u vrijeme pandemije	0.9	1.9	39.4	31.5	26.3
Slučajevi obiteljskog nasilja u vrijeme pandemije po učestalosti bili su	10.3	16.5	43.7	20.1	9.3
Slučajevi imovinskog kriminala u vrijeme pandemije po učestalosti bili su	22.3	38.0	31.9	5.8	2.1
Slučajevi cyber kriminala u vrijeme pandemije po učestalosti bili su	8.0	18.6	51.4	15.8	6.2
Slučajevi organiziranog kriminala u vrijeme pandemije po učestalosti bili su	13.7	28.4	47.1	7.7	3.1
Slučajevi prekršaja protiv javnog reda i mira u vrijeme pandemije po učestalosti bili su	28.4	40.6	23.6	5.6	1.8
Slučajevi nezakonitih migracija u vrijeme pandemije po učestalosti bili su	35.7	38.0	19.5	3.5	3.2
	Uopće se ne slažem	Ne slažem se	Niti se slažem niti se ne slažem	Slažem se	U potpunosti se slažem
	1 (%)	2 (%)	3 (%)	4 (%)	5 (%)
Policija se dobro snašla u nošenju s izazovima u vrijeme pandemije	3.8	5.9	16.2	39.9	34.1
Policajci su bili adekvatno opremljeni u vrijeme pandemije	18.0	23.3	24.8	27.5	6.4
Reorganizacija policijskog posla bila je potrebna zbog pandemije	2.5	5.0	20.2	42.2	30.0
Reorganizacija policijskog posla provedena je kvalitetno	11.2	14.8	32.6	31.9	9.5

Rezultati su pokazali da većina policijskih službenika procjenjuje kako je opseg posla bio veći te da im je njegovo svakodnevno obavljanje bilo teže u usporedbi s vremenom prije pandemije. Također procjenjuju da se policija snašla u nošenju s izazovima pandemije. Istraživanja pokazuju da je navedeno vrlo važno u pogledu policijskog snalaženja s teškoćama tijekom pandemije. Frenkel et al. (2021.) navode kako su prema njihovom istraživanju na uzorku austrijskih, nizozemskih, švicarskih, španjolskih i njemačkih službenika, policajci dobro tolerirali pandemiju te da je nezadovoljstvo rukovođenjem odnosno nesnalaženjem na rukovodećim razinama tijekom krize bio glavni stresor, uz rizik od infekcije. Istraživanja ističu i policijsku percepciju (ne)snalaženja vladajućih struktura, tako Kyprianides et al. (2021.) navode kako loša vladina reakcija na COVID-19 utječe na zdravlje i dobrobit policajaca. Dalje, istraživanje je pokazalo da veći postotak sudionika nije bio zadovoljan opremljenošću u vrijeme najrestriktivnijih mjera tijekom pandemije, točnije oko 40 % sudionika. No, zanimljivo je da ih oko 30 % ipak procjenjuje da su bili zadovoljni. Kao što je u uvodnom dijelu navedeno, (ne)opremljenost se ubraja u organizacijske stresore u policiji koji značajno pridonose razini policijskog stresa. U kriznim vremenima i situacijama poput pandemije pitanje opremljenosti još više dolazi do izražaja. Mnogi autori, poput primjerice Lune

et al. (2007., prema Laufs i Waseem, 2020.) ističu važnost nedostatka tzv. PPE (eng. *personal protective equipment*) kao prediktora ozbiljnih policijskih tegoba za vrijeme ovakvih kriza. Nadalje, glede policijske procjene učestalosti različitih oblika kaznenih djela i prekršaja – za imovinski kriminal, prekršaje protiv javnog reda i mira te nezakonite migracije procjenjuju da su se događale manje u usporedbi s vremenom prije pandemije. Također, većina policijskih službenika smatra da je zbog pandemije bila potrebna reorganizacija policijskog posla. Kod preostalih pitanja odnosno pojava procjenjuju da su se događale u jednakoj mjeri kao i prije pandemije – poput primjerice razine međusobne solidarnosti policajca i određenih kaznenih djela i prekršaja.

U cilju ispitivanja prediktora zadovoljstva poslom kod policajaca u vrijeme najstrožih restriktivnih mjera provedena je regresijska analiza čiji su rezultati prikazani u Tablici 7.

Rezultati regresijske analize (Tablica 8) pokazali su kako se od 10 prikazanih prediktora u odnosu na zadovoljstvo poslom kao kriterij – njih 4 pokazalo značajnima, točnije oprema, policijska solidarnost, privatni život i stres. Model je značajno objašnjavao 17 % varijance zadovoljstva poslom. Regresijski koeficijenti prediktora - oprema, policijska solidarnost i privatni život pozitivnog su

Tablica 8. Rezultati regresijske analize različitih prediktora sa zadovoljstvom poslom kao kriterijem

Table 8. Results of regression analysis of different predictors with job satisfaction as a criterion

Prediktori	Beta	t-test	p
Obavljanje mog svakodnevnog posla bilo je teško zbog epidemije	-,059	-1,551	,121
Bio sam opremljen/na sukladno nastalim promjenama	,151	4,044	,000
Zbog epidemije su policajci bili međusobno solidarni	,087	2,329	,020
U vrijeme epidemije građani su se ponašali pristojno prema policajcima	,057	1,199	,231
U vrijeme epidemije građani su poštovali policiju i policijske ovlasti	,080	1,717	,087
Zbog epidemije brinula me plaća policijskih službenika	,020	,523	,601
Zbog epidemije bio/la sam pod stresom	-,132	-3,096	,002
Moj privatni život u vrijeme epidemije dobro je funkcionirao	,114	3,057	,002
Zbog epidemije moje svakodnevne navike i ritam su se promijenili	-,049	-1,302	,193
U vrijeme epidemije bio/bila sam zabrinut/a za sebe i svoje zdravlje	-,083	-1,945	,052
R=0,409; R ² =0,167; F=13,693(df=10,682); p<0,01			

predznaka što znači da s porastom zadovoljstva opremljenošću, funkcioniranjem privatnog života te porastom policijske solidarnosti raste i zadovoljstvo poslom. Regresijski koeficijenti prediktora - stres je negativnog predznaka što znači da s porastom razine policijskog stresa opada zadovoljstvo poslom. Težina posla, briga oko zdravlja i plaće, poštovanje od strane građana, pristojno ponašanje građana prema policiji te promjene u svakodnevnim navikama nisu se pokazali značajnima. Već je navedeno kako su policajci navikli na činjenicu da obavljaju iznimno težak posao. Briga za vlastito zdravlje, nezadovoljni građani te neuobičajeni svakodnevni ritam također se podrazumijevaju u svakodnevnom obavljanju policijskog posla. Iznenaduje jedino neznačajnost prediktora – brige oko plaće, no ne u potpunosti jer je vrlo učestalo među policajcima prisutan stav da je policijsko zanimanje poziv, a ne posao. Stoga su ovakvi rezultati očekivani i razumljivi, no zbog malog postotka objašnjivosti varijance kriterija očito daljnje istraživanje treba ispitati ulogu dodatnih prediktora policijskog zadovolj-

stvo poslom. I druga su istraživanja ispitivala pitanje policijskog zadovoljstva poslom u vrijeme pandemije. Sadiq (2020.) je na pakistanskim policajcima pokazao kako je policijska percepcija opterećenja poslom uzrokovala konflikt između posla i obitelji kao i nezadovoljstvo poslom i stres na poslu za vrijeme pandemije. Konflikt obitelji-posao pokazao se kao medijator odnosa opterećenja poslom i stresa te nezadovoljstva poslom. Istraživanja i na općoj populaciji nalaze negativan utjecaj pandemije na zadovoljstvo poslom (Nemteanu et al., 2021.), dok ga neka ne nalaze (Gouda, 2020.).

I konačno, autore je zanimalo kako su policajci doživjeli ponašanje građana u vrijeme najstrožih restriktivnih mjera tijekom COVID-19 pandemije. Naime, policijski službenici su vrlo koristan izvor informacija o ponašanju građana, jer u skladu s onim što im dopušta zakon, imaju uvid u mnogo specifičnih situacija kojima ostali građani nemaju priliku svjedočiti. Policijska percepcija ponašanja građana u vrijeme najstrožih restriktivnih mjera prikazana je u Tablici 9.

Tablica 9. Raspodjela odgovora sudionika na česticama koje su ispitivale policijsku percepciju ponašanja građana u vrijeme najstrožih restriktivnih mjera tijekom COVID-19 pandemije u RH

Table 9. Distribution of participants' responses to items that examined the police perception of citizens' behavior at the time of the strictest restrictive measures during the COVID-19 pandemic in the Republic of Croatia

	Mnogo manje nego prije	Manje nego prije	Jednako kao prije	Više nego prije	Mnogo više nego prije
Čestica	1 (%)	2 (%)	3 (%)	4 (%)	5 (%)
U vrijeme pandemije građani su poštivali policiju i policijske ovlasti	3.0	4.7	33.7	40.0	18.6
Zbog pandemije građani su se držali preporuka državnih tijela	1.3	3.4	16.5	55.8	22.9
Zbog pandemije građani su bili iziritirani i napeti	0.9	6.5	30.4	39.1	23.0
Zbog pandemije građani su bili uplašeni	0.3	1.9	14.8	53.3	29.7
Zbog pandemije građani su bili zabrinuti	0.1	1.5	8.6	53.6	36.2
U vrijeme pandemije građani su se ponašali pristojno prema policajcima	2.4	3.5	40.3	37.4	16.4
Zbog pandemije upiti građana po učestalosti bili su	0.3	4.3	16.1	32.1	47.3
Zbog pandemije dojave građana po učestalosti bile su	2.5	17.3	31.9	26.4	21.9
	1++ (%)	2 (%)	3 (%)	4 (%)	5 (%)
Zbog pandemije građani su se pridržavali mjere samoizolacije	3.8	14.0	26.4	47.1	8.6
Zbog pandemije građani su se pridržavali uputa Stožera civilne zaštite	1.9	9.3	24.1	53.8	10.9
Zbog pandemije građani su negodovali više prema postupanjima policije	9.2	27.6	42.2	14.9	6.1

Rezultati su pokazali da za gotovo sve ispitivane pojave policijski službenici procjenjuju kako su se događale učestalije nego prije. Tako policajci percipiraju da su građani bili iziritirani, napeti, uplašeni, zabrinuti i da su imali mnogo više upita u usporedbi s vremenom prije pandemije. Također smatraju da su građani zbog pandemije više poštovali policiju i policijske ovlasti te da su se držali mjera samoizolacije i uputa Stožera civilne zaštite. Stogner et al. (2020., prema Frenkel et al., 2021.) ističu kako je kriminalizacija uobičajenih ponašanja poput okupljanja s prijateljima povećala šansu da će se policajci susretati s anksioznim ljudima kao i onima koji su iziritirani strahom od zaraze, ekonomske nesigurnosti i izolacije. Grover et al. (2020.) također navode da je polovica indijskih policajaca njihovog istraživanja percipirala da su se građani ponašali u skladu s mjerama i da je većina ljudi ostajala kod kuće, održavala distancu i koristila maske i sredstva za dezinfekciju. No, trećina policajaca ipak izjavljuje kako se većina ljudi nije držala pravila. U skladu s ovdje prezentiranim rezultatima i Nix et al. (2021.) su svojim istraživanjem na američkim građanima pokazali kako javnost cijeni aktivnost policijskih patrula i tijekom pandemije. Pokazali su da ljudi koji vjeruju da je policija proceduralno pravedna više vjeruju policiji u krizama i bolje podnose i razumiju ovlasti nametanja novih pravila. Janković i Cvetković (2020.) su svojim istraživanjem također pokazali da i srpska javnost vjeruje policiji tijekom pandemije. Zanimljivo je kako je ovdje prezentirano istraživanje, u skladu s drugima iz literature, pokazalo da građani više poštuju i cijene policiju tijekom kriznih razdoblja – u ovom slučaju pandemije. Rezultat ne iznenađuje jer su istraživanja i prije pandemije pokazala da je doprinos svake institucije pa tako i policije, kao oblika socijalne kontrole, važan za održavanje poretka, društvene stabilnosti i solidarnosti općenito, a osobito u kriznim stanjima (Giddens, 2007., Mishra i Rath, 2020.). Ovo istraživanje kao i ostala spomenuta rađena su u vrijeme globalne krize koja je narušila normu sigurnosti u svim segmentima ljudskog života u cijelom svijetu, bez obzira na društvene nejednakosti. Prema iskustvu policijskih službenika, ljudi su jedva čekali vidjeti policijske službenike uživo. Takvu interakciju policije i građana u kriznim situacijama i općenito u društvu, neki sociolozi policije ističu kao važnu u smislu obostrane suradnje i između građana i po-

licije, a koja se temelji na strategiji *community policing* i *intelligence led policing* modela (Giddens, 2007., O'Malley, 2010.). Alvarado et al. (2020.) ističu upravo potrebu opreza glede potencijalno negativnih utjecaja koji mogu proizaći iz smanjenja proaktivnih aktivnosti i aktivnosti *community policinga*, pogotovo u situacijama poput pandemije - u kojima nije jasno kako policija treba implementirati i osigurati nova pravila socijalnog distanciranja i održavanja reda. Nadalje, u ovom radu ispitana je policijska percepcija ponašanja građana, no jednako zanimljivo bilo bi ispitivanje građanske percepcije policijskog ponašanja u vrijeme pandemije, što su određena istraživanja naravno i napravila. Rowe et al. (2022.) ističu važnost transparentnog i odgovornog provođenja policijskih ovlasti i u stanju pandemije u kojoj policija ima važnu ulogu. Sheptycki (2020., prema Janković i Cvetković, 2020.) policijske ovlasti i postupanja tijekom pandemije naziva „prvim globalnim policijskom događajem“ aludirajući na univerzalno policijsko uspostavljanje reda zbog fenomena koji je zahvatio cijeli svijet. U Kanadi je primjerice na početku pandemije pokrenut projekt pod nazivom *Policing the Pandemic Mapping Project* (Luscombe i McClelland, 2020. prema Janković i Cvetković, 2020.) s ciljem stvaranja repozitorija javno dostupnih podataka za analizu policijskog posla i postupanja tijekom pandemije.

Nedostatak ovog istraživanja jest njegova online provedba koja sa sobom nosi, između ostalog, i pitanja reprezentativnosti uzorka i stope odaziva. Zanimljivo je kako tijekom pandemije uobičajeni metodološki nedostatak postaje zapravo istraživački standard, jer je vjerojatno većina istraživanja u vrijeme najrestriktivnijih mjera u svijetu bila provedena online. Nedostatak je provođenje istraživanja u vremenski kratkom intervalu pandemije - u razdoblju najstrožih mjera i tijekom prvog vala. Rezultati bi zasigurno bili drugačiji da se ispitivanje ponovi u različitim točkama mjerenja odnosno etapama pandemije. Dalje, nedostatak predstavlja i mali postotak objašnjenosti varijance u slučaju zadovoljstva poslom kao kriterijskom varijablom, ali i u slučaju zadovoljstva životom, bez obzira što je nešto veći od prethodnog. Nadalje, bez obzira na opravdanost korištenja jedne čestice kao mjere (Lauri Korajlija et al., 2019.) nedostatak može predstavljati činjenica da su u analizi kao prediktori i kriteriji

korištene pojedinačne čestice upitnika, a ne cijele subskele. Nedostatak predstavlja i niski Cronbach α koeficijent pouzdanosti dviju subskala upitnika, no kako je prethodno navedeno, cjelokupne subskele nisu korištene u analizi.

Prednost istraživanja jest njegov znanstveni doprinos odnosno činjenica da je ovo prvo istraživanje na temu utjecaja pandemije na policajce u Hrvatskoj. Kako je u radu već navedeno - ne nalaze se istraživanja koja su ispitivala zadovoljstvo životom kod policajaca tijekom pandemije, stoga i navedeno predstavlja doprinos ovog istraživanja. Dalje, prednost je i ispitivanje policijske percepcije ponašanja građana zbog jedinstvenog uvida od strane policije koji sreću građane u vrlo specifičnim situacijama, stoga njihovo viđenje može biti vrlo korisno.

Budućim bi se istraživanjima moglo ispitati razlike prema spolu sudionika, a i ostalim sociodemografskim varijablama u odnosu na ovdje analizirane zavisne varijable, što nije bilo u interesu ovog istraživanja no bilo bi zanimljivo i korisno vidjeti i te rezultate. Naime, istraživanja ukazuju na spolne razlike i u kontekstu doživljaja policijskog stresa i tijekom pandemije (*Frenkel et al., 2021., Grover et al., 2020.*). Dalje, longitudinalna istraživanja uvijek su bolja istraživačka opcija, tako i u ovom slučaju. Osim što takva vrsta istraživanja omogućavaju praćenje dugoročnog učinka pandemije; osiguravaju i mjerenje promjene učinka kroz vrijeme. Kako je već spomenuto, da se mjerenje ponovi na istim ispitanicima, rezultati bi sigurno bili drugačiji. S obzirom da smo u trenutku pisanja ovog rada u 4. valu pandemije te da se na početku nije znalo niti moglo predvidjeti kako će se situacija razvijati, procjena razine stresa vjerojatno bi bila drugačija sada nego li na početku i drugim mogućim točkama mjerenja. Dalje, budući da je ovo istraživanje ispitivalo policijsku percepciju pojavnosti različitih kaznenih djela tijekom pandemije, bilo bi zanimljivo napraviti usporedbu navedenog sa stvarnim statističkim pokazateljima.

U obliku praktične implikacije i iskoristivosti rezultata ovog istraživanja potrebno je istaknuti važnost dodatne edukacije policijskih službenika, kako u pogledu vlastitog nošenja s izazovima ovakvih kriza (*Frenkel et al., 2021., Edwards i Kotera, 2021.*), tako i u pogledu komunikacije i rada s

uznemirenim građanima. Bez obzira što policijsko iskustvo podrazumijeva konstantno izlaganje stresorima kao i nervoznim građanima, naši policajci do sada nisu bili izloženi ovakvoj vrsti krizne situacije. Fuchs (*2021.*) primjerice ističe kako su se istraživanja o COVID-19 virusu u policiji usmjerila na mentalno zdravlje policajaca, rjeđe na temu policijskog treninga. Autor ističe da je pandemija pokazala upravo pitanje obrazovanja policajaca nužnim za kvalitetno obavljanje policijskog posla tijekom pandemije. Autor ističe potrebu mijenjanja i prilagodbe policijske kulture novim vremenima, što je iznimno važno za percepciju policije od strane javnosti. Nix et al. (*2021.*) također ističu važnost edukacije - s težištem na temi proceduralne pravde, jer takav pristup direktno utječe na percepciju o policiji te u konačnici na ono najvažnije - ponašanje građana u pandemiji. Varano i Schafer (*2012., prema Janković i Cvetković, 2020.*) ističu važnost dodatne edukacije na temu planiranja i snalaženja u kriznim situacijama te navode da bi ona trebala biti više od klasičnog policijskog pokušaja definiranja svakog incidenta do detalja. Navode da priroda kriznih incidenata često ne dopušta predikciju, stoga bi službenici uz jasan operacijski okvir trebali imati veću diskreciju i fleksibilnost oko prilagodbe i mijenjanja planova i djelovanja. Janković i Cvetković (*2020.*) pokazali su da građani Srbije, iako vjeruju policiji tijekom pandemije, percipiraju da policajci nisu dovoljno trenirani za ovakve situacije.

ZAKLJUČAK

Ovo istraživanje pokazalo je da u vrijeme najstrožih restriktivnih mjera tijekom pandemije u Hrvatskoj većina policajaca nije percipirala značajne promjene u pogledu vlastitog mentalnog zdravlja. Procjenjuju i da su svakodnevni ritam i navike većinom bili kao i prije pandemije, osim primjerice rjeđeg viđanja bližnjih i češćeg provođenja vremena pred ekranima. Većina policajaca percipira kako je opseg posla bio veći te da im je njegovo svakodnevno obavljanje bilo teže u usporedbi s vremenom prije pandemije, ali da su se snažili u njegovom obavljanju i izazovima pandemije. Dalje, pokazalo se da su težina posla, briga glede plaće, tjeskoba, privatni život, svakodnevne navike i briga glede zdravlja bližnjih značajni prediktori razine policijskog stresa. Pokazalo

se i da su briga glede plaće, stres, privatni život, svakodnevne navike i policijska solidarnost značajni prediktori njihovog zadovoljstva životom. Također se pokazalo da su poštovanje policije od strane građana, oprema, policijska solidarnost, privatni život i stres značajni prediktori policijskog zadovoljstva poslom u vrijeme pandemije, odnosno u vrijeme najstrožih restriktivnih mjera. Glede policijske percepcije ponašanja građana u navedenom vremenu rezultati su pokazali da policajci percipiraju kako su građani bili iziritirani, napeti, zabrinuti i da su imali mnogo više upita u usporedbi s vremenom prije pandemije. Također smatraju da su građani zbog pandemije više poštovali policiju i policijske ovlasti te da su se držali mjera samoizolacije i uputa Stožera civilne zaštite.

Policijski posao jedan je od najtežih u svijetu, stoga ne iznenađuje da većina policajaca u našem istraživanju nije doživjela koronu kao neki značajniji stresor, iako su u svakodnevnom obavljanju svojeg posla navikli na mnoge teškoće i izazove. Bez obzira na izneseno, dogodile su se mnogobrojne promjene koje su opteretile sustav i policijski posao učinile još težim. Neka svjetska istraživanja ukazala su na slične rezultate, no mnogo ih je pokazalo i suprotno - da je pandemija, ovisno o zemlji u kojoj se istraživanje provodilo, prouzrokovala znatne i ozbiljne psihičke teškoće za policijske službenike.

Neovisno o trenutno izmjerenom stanju glede mentalnog zdravlja policajaca i neovisno o trenutnom uzroku njegovog pogoršanja poput pandemije, činjenica jest da je jedna od ključnih potreba ovog sustava – redovita i pravilna briga za mentalno zdravlje policajaca. Svaki policajac će se tijekom svoje karijere susresti s iznimno teškim stresorima. Ni najbolja moguća selekcija kandidata za policijski posao ne može utjecati na tu činjenicu kao ni na moguće posljedice stresora na njihovo mentalno zdravlje, ako se o njemu ne vodi sustavna briga. Policajac koji ima psihičkih tegoba, štetan je ne samo za građane nego i cjelokupni sustav i u organizacijskom i ekonomskom pogledu, a time u konačnici i za cjelokupno društvo. Kako Jiang (2021., str. 117.) navodi – „psihološka stabilnost policajaca utječe na okolinu i ima važnu ulogu u stabilizaciji društva i održavanju reda“. Pandemija COVID-19 virusa samo je jedna

od situacija koja je ukazala na važnost brige za mentalno zdravlje policijskih službenika.

LITERATURA

Alvarado, N., Sutton, H., Laborda, L.: *COVID-10 and Police Agency Operations in Latin America and the Caribbean*, dostupno na: <https://publications.iadb.org/en/covid-19-and-police-agency-operations-latin-america-and-caribbean>, pristupljeno: 3.1.2022.

Bidzan-Bluma, I., Bidzan, M., Jurek, P., Bidzan, L., Knietzsch, J., Stueck, M., Bidzan, M.: A Polish and German Population Study of Quality of Life, Well-Being, and Life Satisfaction in Older Adults During the COVID-19 Pandemic, *Frontiers in Psychiatry*, 17, 2020., 11, 585813.

Boovaragasamy, C., Kumar, M., Sandirakumaran, A., Gnanasabai, G., Rahman, M., Govindasamy, A.: COVID-19 and police personnel: An exploratory community based study from South India, *Journal of Family Medicine and Primary Care*, 10, 2021., 2, 816- 819.

Caycho-Rodríguez, T., Barboza-Palomino, M., Carbajal-León, C., Heredia-Mongrut, J., Gallegos, M., Vilca, L. W., Pecanha, V. de C.: The effects of covid-19 on the mental health of the peruvian police and armed forces, *Electronic Journal of General Medicine*, 18, 2021., 3, 1-2.

Collins, P. A., Gibbs, A.: Stress in police officers: A study of the origins, prevalence and severity of stress-related symptoms within a county police force, *Occupational medicine*, 53, 2003., 256-64.

Dai, M., Xia, Y., Han, R.: The Impact of Lockdown on Police Service Calls during the COVID-19 Pandemic in China, *Policing (Oxford)*, 15, 2021., 3, 1867-1881.

Dey, A., Majumdar, P., Saha, A., Sahu, S.: COVID-19 pandemic lockdown-induced altered sleep/wake circadian rhythm, health complaints and stress among traffic police personnel in India, *Chronobiology International*, 38, 2021., 1, 140-148.

De Camargo, C.: 'It's tough shit, basically, that you're all gonna get it': UK virus testing and

police officer anxieties of contracting COVID-19, *Policing and Society*, 32, 2021., 1, 35-51.

Drew, J. M., Martin, S.: Mental health and well-being of police in a health pandemic: Critical issues for police leaders in a post-COVID-19 environment, *Journal of Community Safety and Well-Being*, 5, 2020., 2, 31-36.

Dymecka, J., Gerymski, R., Machnik-Czerwik, A.: How does stress affect life satisfaction during the COVID-19 pandemic? Moderated mediation analysis of sense of coherence and fear of coronavirus, *Psychology, health & medicine*, 27, 2021., 1, 280-288.

Edwards, A. M., Kotera, Y.: Policing in a Pandemic: a Commentary on Officer Well-being During COVID-19, *Journal of Police and Criminal Psychology*, 36, 2021., 3, 360-364.

Frenkel, M. O., Giessing, L., Egger-Lampl, S., Hutter, V., Oudejans, R. R. D., Kleygrewe, L., Jaspaert, E., Plessner, H.: The impact of the COVID-19 pandemic on European police officers: Stress, demands, and coping resources, *Journal of Criminal Justice*, 72, 2021., 1-14.

Fuchs, M.: Challenges for Police Training after COVID-19 Seeing the crisis as a chance, *European Law Enforcement Research Bulletin - Special Conference Edition*, 5, 2021., 1-15.

Fergusson, D. M., McLeod, G. F. H., Horwood, L. J., Swain, N. R., Chapple, S., Poulton, R.: Life satisfaction and mental health problems (18 to 35 years), *Psychological medicine*, 45, 2015., 11, 2427-2436.

Garner, R.: Police stress. Effects of criticism management training on health, *Applied Psychology in Criminal Justice*, 4, 2008., 244 - 259.

Giddens, A.: *Sociologija*, Globus, Zagreb, 2007.

Gómez-Galán, J., Lázaro-Pérez, C., Martínez-López, J. Á., Fernández-Martínez, M. D. M.: Burnout in Spanish security forces during the COVID-19 pandemic, *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17, 2020., 23, 1-15.

Gouda, H.: The impact of the sense of security in young employees on job satisfaction during COVID-19 pandemic, *International Journal*

of Advanced and Applied Sciences, 7, 2020., 11, 51-57.

Grover, S., Sahoo, S., Dua, D., Mehra, A., Nehra, R.: Psychological Impact of COVID-19 Duties During Lockdown on Police Personnel and Their Perception About the Behavior of the People: an Exploratory Study from India, *International Journal of Mental Health and Addiction*, 5, 2020., 1-12.

Helfers, R.C., Nhan, J.: A Qualitative Study: An Examination of Police Officers' Lived Experiences During the COVID-19 Pandemic, *International Criminal Justice Review*, 31, 2021., 1, 1-20.

Huang, Q., Bodla, A. A., Chen, C.: An Exploratory Study of Police Officers' Perceptions of Health Risk, Work Stress, and Psychological Distress During the COVID-19 Outbreak in China, *Frontiers in Psychology*, 12, 2021., 1, 1-8.

Hudek-Knežević, J., Kardum, I.: *Psihosocijalne odrednice tjelesnog zdravlja: I. Stres i tjelesno zdravlje*, Naklada Slap, Jastrebarsko, 2006.

Janković, B., Cvetković, V. M.: Public perception of police behaviors in the disaster COVID-19 – The case of Serbia, *Policing*, 43, 2020., 6, 979-992.

Javed, B., Sarwer, A., Soto, E. B., Mashwani, Z. ur R.: The coronavirus (COVID-19) pandemic's impact on mental health, *International Journal of Health Planning and Management*, 35, 2020., 5, 993-996.

Jerzy, T., Maciej, C., Zuzanna, C. J.: Reaction to the COVID-19 Pandemic: The Influence of Meaning in Life, Life Satisfaction, and Assumptions on World Orderliness and Positivity, *Journal of Loss and Trauma*, 25, 2020., 6-7, 544-57.

Jiang, F., Xie, C.: Roles of Chinese Police Amidst the COVID-19 Pandemic, *Policing: A Journal of Policy and Practice*, 14, 2021., 4, 1127-1137.

Jiang, Q.: Stress response of police officers during COVID-19: A moderated mediation model, *Journal of Investigative Psychology and Offender Profiling*, 18, 2021., 2, 116-128.

Kumar, M., Dwivedi, S.: Impact of Coronavirus Imposed Lockdown on Indian Population and

their Habits, *International Journal of Science and Healthcare Research*, 5, 2020., 2, 88 – 97.

Kyprianides, A., Bradford, B., Beale, M., Savigar-Shaw, L., Stott, C., & Radburn, M.: Policing the COVID-19 pandemic: police officer well-being and commitment to democratic modes of policing, *Policing and Society*, 2021., 1-18.

Laufs, J., Waseem, Z.: Policing in pandemics: A systematic review and best practices for police response to COVID-19, *International Journal of Disaster Risk Reduction*, 2020., 51.

Laufersweiler-Dwyer., D., L., Dwyer., R., G.: Profiling those impacted by organizational stressors at the macro, intermediate and micro levels of several police agencies, *The Justice Professional*, 12, 2000., 443 – 469.

Lauri Korajlija, A., Mihaljević, I., Jokić-Begić, N.: Mjerenje zadovoljstva životom jednom česticom, *Socijalna psihijatrija*, 47, 2019., 449-469.

Lazarus, R. S., Folkman S.: *Stres, procjena i suočavanje*. Naklada slap, Jastrebarsko, 2004.

Maskály, J., Ivković, S. K., Neyroud, P.: Policing the COVID-19 Pandemic: Exploratory Study of the Types of Organizational Changes and Police Activities Across the Globe, *International Criminal Justice Review*, 31, 2021., 3, 266–285.

Mehdizadeh, S., Kamkar, K.: COVID-19 and the impact on police services, *Journal of Community Safety and Well-Being*, 5, 2020., 2, 42–44.

Mishra, Chinmayee, Rath, Navaneeta: Social solidarity during a pandemic: Through and beyond Durkheimian Lens, *Social Sciences & Humanities Open*, 2, 2020., 1, 100079–. doi:10.1016/j.ssho.2020.100079

Nemteanu, M. S., Dinu, V., Dabija, D. C.: Job insecurity, job instability, and job satisfaction in the context of the COVID-19 pandemic, *Journal of Competitiveness*, 13, 2021., 2, 65–82.

Nix, J., Ivanov, S., Pickett, J. T. (2021). What does the public want police to do during pandemics? A national experiment, *Criminology and Public Policy*, 20, 2021., 3, 545–571.

O'Malley, P.: *Crime and Risk*, Sage, London, 2010.

Pandey, M. K.: Mental Health Problems in the Indian Police – How we could help them, *Indian Journal of Mental Health*, 4, 2017., 4, 317–323.

Rajkumar, R. P.: COVID-19 and mental health: A review of the existing literature, *Asian journal of psychiatry*, 52, 2020., 1 – 5.

Rajbhandari, B., Tiwari, B., Gurung, M., Poudel, L., Adhikari, A., Shilpakar, O., Puri, R. R., & Singh, S.: COVID Stress among Nepal Police Officers, *Journal of Nepal Health Research Council*, 19, 2021., 2, 390–395.

Rowe, M., O'Neill, M., de Kimpe, S., Hoffman, I.: Policing During a Pandemic, *European Law Enforcement Research Bulletin*, (SCE 5), 2022., 273-277.

Sadiq, M.: Policing in pandemic: Is perception of workload causing work–family conflict, job dissatisfaction and job stress?, *Journal of Public Affairs*, 2020., 1-8.

Salari, N., Hosseinian-Far, A., Jalali, R., Vaisi-Raygani, A., Rasoulpoor, S., Mohammadi, M., Rasoulpoor, S., Khaledi-Paveh, B.: Prevalence of stress, anxiety, depression among the general population during the COVID-19 pandemic: a systematic review and meta-analysis, *Globalization and Health*, 16, 2020., 1, 1–11.

Shara, N., Wang, Q., Wagner, G. G., Lin, C.-Y., Fernández-Castillo, E., Gerymski, R., Dymecka, J., Machnik-Czerwik, A., Derbis, R., Bidzan, M.: Fear of COVID-19 and Life Satisfaction: The Role of the Health-Related Hardiness and Sense of Coherence, *Frontiers in Psychiatry*, 1, 2021., 12, 712103.

Silva, T. C., Löfgren, O.: The Impact of the COVID-19 Pandemic on Police Officers' Mental Health: Preliminary results of a Portuguese sample, *European Law Enforcement Research Bulletin - Special Conference Edition*, 5, 2021., 1-9.

Torales, J., O'Higgins, M., Castaldelli-Maia, J. M., Ventriglio, A.: The outbreak of COVID-19 coronavirus and its impact on global mental health, *International Journal of Social Psychiatry*, 66, 2020., 4, 317–320.

Tsehay, M., Necho, M., Gelaye, H., Beyene, A., Birkie, M.: Generalized Anxiety Disorder,

Depressive Symptoms, and Sleep Problem During COVID-19 Outbreak in Ethiopia Among Police Officers: A Cross-Sectional Survey, *Frontiers in Psychology*, 12, 2021., 1-6.

Tuckey, M. R., Winwood, P. C., Dollard, M. F.: Psychosocial culture and pathways to psychological injury within policing, *Police Practice and Research*, 13, 2012., 3, 224–240.

Yuan, L., Zhu, L., Chen, F., Cheng, Q., Yang, Q., Zhou, Z. Z., Zhu, Y., Wu, Y., Zhou, Y., Zha, X.: A survey of psychological responses during the coronavirus disease 2019 (Covid-19) epidemic among chinese police officers in wuhu, *Risk Management and Healthcare Policy*, 13, 2020., 2689–2697.

Zakon o policiji, N.N., br. 34/11., 130/12., 89/14., 151/14., 33/15., 121/16., 66/19.

Zakon o policijskim poslovima i ovlastima, N.N., br. 76/09., 92/14., 70/19.

Zandifar, A., Badrfam, R.: Iranian mental health during the COVID 19 epidemic, *Asian journal of psychiatry*, 51, 2020., 101990.

Zhang, S. X., Wang, Y., Rauch, A., Wei, F.: Unprecedented disruption of lives and work: Health, distress and life satisfaction of working adults in China one month into the COVID-19 outbreak, *Psychiatry Research*, 288, 2020., 1-6.

PERCEPTION OF THE IMPACT OF THE COVID-19 PANDEMIC ON POLICE WORK AND POLICE OFFICERS IN CROATIA

SUMMARY: The aim of this paper was the examination of the police perception of the COVID-19 pandemic impact on police officers and police work - their stress, mental health, life and work satisfaction as well as to examine the police perception of citizens' behaviour during the strictest restrictive measures due to pandemic in Croatia. Research was conducted on a sample of N = 693 Croatian police officers. For the research, a questionnaire was created and consisted of 5 subscales which examined police perception of citizens' behaviour; functioning of the police system; change in daily habits; looks to the future and mental health of police officers. The study was preceded by a preliminary study (N = 44). The results showed that at the time of the most severe restrictive rules, most police officers did not perceive significant changes in their own mental health. They also estimated that daily rhythm and habits were as same as before, except for example, they saw their loved ones less often. Most police officers estimated that the scope of work was higher and that it was more difficult compared to the time before the pandemic, but that they performed it well and that they managed well challenges of the pandemic. Furthermore, work severity, worries about pay, anxiety, private life, daily habits, and caring about the health of loved ones have been shown to be significant predictors of police stress levels. Concern about pay, stress, private life, daily habits and police solidarity have also been shown to be significant predictors of their life satisfaction. And the latest regression analysis showed that respect for the police by citizens, equipment, police solidarity, private life and stress were significant predictors of police job satisfaction at the time of the most severe restrictive rules during a pandemic. Regarding the police perception of citizens' behaviour - police officers perceived that citizens were irritated, tense, worried and had many more inquiries compared to the time before the pandemic. They also believed that citizens respected police and police powers more and that they respected pandemic rules and instructions.

Key words: COVID-19, police, mental health, stress, life satisfaction, job satisfaction

*Original scientific paper
Received: 2022-02-09
Accepted: 2022-12-03*